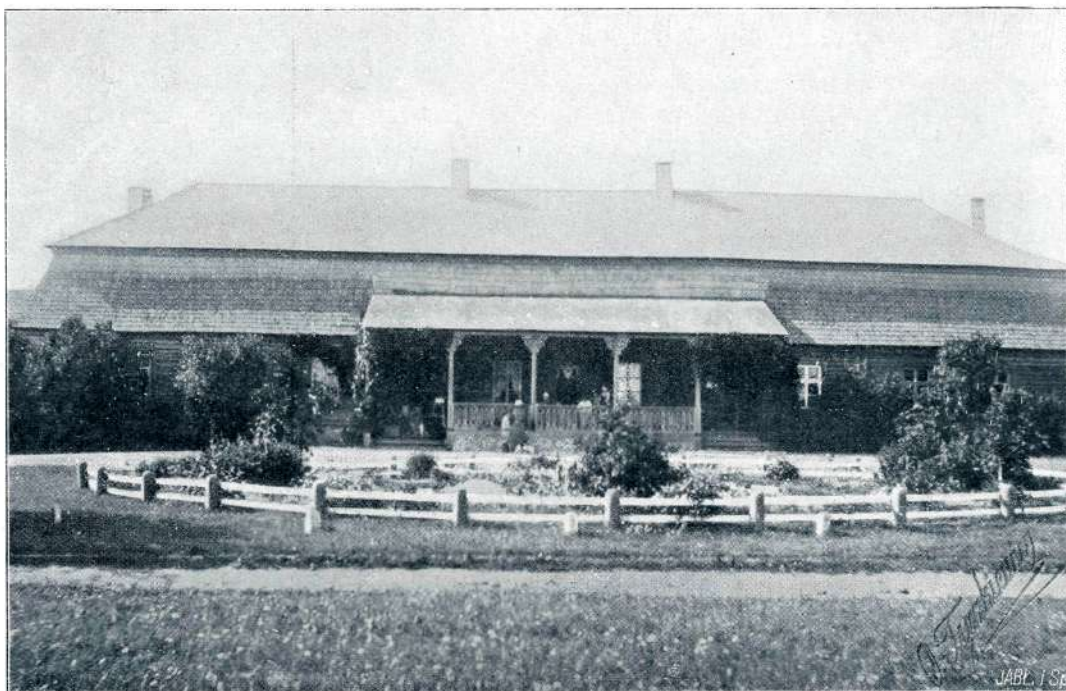

vlada borila zoper poljsko katoliško kulturo na ta način, da bi izkušala dvigniti kulturo domačega prebivalstva, bi bilo to pod mnogimi oziri mogoče razumevati, morda celo odobravati. Ker pa ruska birokracija ni bila zmožna dvigniti kulture domačega prebivalstva, je hotela vsaj uničiti že obstoječo poljsko kulturo, da bi na ta način Poljaki izgubili svoj vpliv. Pripomniti je treba, da poljski plemenitaški dvor na deželi izgleda čisto drugače, kakor si navadno predstavljajo naši ljudje. Majhen šlahčič na deželi je pravzaprav velik kmet, ki gospodari na svoji zemlji in živi v tesni stiki s kmetiskim prebivalstvom. Tak dvor je v resnici

njegovo srce z grenkobo in pesimizmom. Nekoč mi je rekel, da ne more razumeti, kako da so Slovenci taki optimisti. Morda bo marsikakšnemu Slovencu težko razumeti, da je profesor Zdziechowski takšen pesimist. Mi vidimo od mladosti, kako se pred nami vedno zida, stvari, organizira, napreduje izobrazba ljudstva in njegovo blagostanje. On je pa v mladosti videl pred sabo samo, kako se je podiralo, uničevalo, rušilo ne samo zunanje blagostanje, ampak tudi notranja podlaga vsake kulture in vsakega napredka, kako so razpadala vedno bolj temeljna načela, na katerih človeštvo sloni, se more razvijati in napredovati.

ROJSTNI DOM PROF. DR. MARYAN ZDZIECHOWSKEGA.

oaza kulture v nepregledni puščavi. Ruska vlada je pa, da bi oslabil Poljake in katoličane, hotela predvsem iztrebiti te oaze.

Treba je razumevati in vpoštovati čas in kraj, kjer je bil rojen profesor Zdziechowski, da moremo razumeti nekatere značilne poteze njegovega značaja. V zorni mladosti je stal takorekoč na majhnem peščenem otoku in je videl pred sabo divje razburkano morje, ki vedno bolj zaliva te otoke. Skrbna domača vzgoja ga je naučila ceniti pridobitve moderne kulture in načela in notranjo lepoto katoliške vere. Dannadan je pa moral gledati, kako divja sila uničuje to, kar je cenil z vso dušo in ni videl nobene moči, ki bi se mogla upreti temu barbarstvu. To je moralo napolniti

V ruski gimnaziji je bil njegov učitelj verouka rusifikatorski katoliški duhovnik Senczykowski, ki je pretrgal vezi s katoliško cerkvijo in prestopil na vladno stran. Vlada mu je celo podelila križ društva za širjenje pravoslavja. Škofijo v Minsku je ruska vlada odpravila in jo združila z vilensko škofijo na Litvi. Ker pa noben katoliški škof v Vilnu ni hotel in ni mogel podpirati vlade pri njenem prizadevanju, tudi nobeden ni dolgo ostal na svojem sedežu. Škofa Krasinskega je vlada odstavila in pregnala v Vjatko, kjer je po dolgem in mukepolnem življenju umrl v pregnanstvu. Njegovega naslednika Hrynieweckega je tudi odstavila in pregnala, potem je pa našla nekega duhovnika Žilinskega, katerega je proti volji Rima